

nedeljski Primorski dnevnik

Leto XIV - št. 53 (3898) TRST, nedelja 2. marca 1958 Cena 30 lir

Demokristjanski monopol

Vse prebivalstvo je ostro protestiralo proti odstranitvi prof. Luzzatta-Fegiza in razpustu odbora trgovinske zbornice, ki je pogumno in odkrito kritiziral škodljivo vladno politiko - Slovenci ponovno upravičeno zahtevamo sorazmerno zastopstvo v vodstvu in organih zbornice

Odstranitev prof. Luzzatta-Fegiza in razpust odbora trgovinske zbornice je bila v preteklem tednu v središču zanimanja ne samo tržaških političnih, gospodarskih in sindikalnih krogov, temveč celotne javnosti in je povzročila pravi val protestov, katerim se niso pridružili edino demokristjani.

To je razumljivo, ker se tržaško prebivalstvo dobro zaveda, kako neugoden je lokalni gospodarski položaj (ki ga občuti na lastni koži) prav zaradi napačne politike Rima, in da predstavlja trgovinska zbornica zakonito predstavništvo tržaških gospodarskih interesov.

Ta grobi ukrep vladnega generalnega komisarja je le zadnje dejanje zbiranja rimskih in lokalnih demokristjanskih krogov, ki skušajo na ta način položiti vsak njim nevšečni glas in si zagotoviti monopolni položaj v vseh javnih organizacijah, dobiti javno bojenje popolnoma v svoje roke.

V tej zvezi je zanimivo zadnji razvoj polemike o krog tržaških gospodarskih upravnih, ki se je končala z dramatično odstavitvijo. Prišlo se je 10. januarja na takšno konferenco vladnega generalnega komisarja z Palamare, ki je skušal s uradnim »umerjenim optimizmom« prepričati tržaško javnost, da stvari v Trstu pravzaprav ne gredo tako slabo, da grebo po zahtevi vladne celotno in da zato vlada ne pripravlja, niti ne misli izvesti, nobenega organskega načrta v korist tržaškega prebivalstva.

Razumljivo je, da je tako stališče vladnega komisarja naletelo na oster odpor velike večine tržaških gospodarskih in političnih krogov, ki so v njem videli potrdilo najbolj črnih predvidevanj za bodočnost.

Razumljivo je tudi, da ni mogla molčati trgovinska zbornica, saj je politika, katere uradni zagovornik je postal vladni generalni komisar, bila kriva za splošno krizo mesta. 24. januarja je zato na zasedanju pokrajinske gospodarske konference predsednik trgovinske zbornice prof. Luzzatto-Fegiz v sticerju oblikoval, vendar jasno in odločno obsodil vladno politiko do Trsta in dokumentirano dokazal, da lahko ta politika vodi le do nadaljnjega nazadovanja Trsta.

Kritike, pa se tako odkrito, utemeljeno in dobro namerno izražene lokalni in rimski demokristjani ne preneso, ker se boje za svoj monopolni položaj. In res, le sedem dni kasneje so romali v Rim predstavniki tržaške KD in sledil je prvi odgovor. Bil je kaj skromen in se je v bistvu omejil le na to, da je senator Spallino ozmerjal prof. Luzzatto-Fegiza z neotesancem.

To je bilo premalo in KD je potrebovala odločnejši argument, zlasti ker so blizu volitve in se z zmerjanjem kaj malo opravljajo. 8. februarja so se sestali tehnični ministri, ki so skrojili »organski« načrt v korist Trsta, ki naj bi predvidel po prvih vesteh astronomski izdelek 100 milijard lir, ki pa so se skrčile na 45 milijard lir. Podrobnejša proučitev tega načrta pa je pokazala, da gre za mnogo skromnejše stvari, odnošna za dela, ki so jih očijubili že pred zadnjimi volitvami in ki so bila že več let na programu in katerih prav zaradi omejenosti vladne politike niso izvedli. Povrh ministri niso izrekli niti besede o vrsti zelo pomembnih, če ne že odločilnih vprašanj, kot je prosta cema, pomorstvo, deželna avtonomija itd.

Tudi to je bilo demokristjanom premalo. Pokazati so morali »železno roko«, ki naj bi ustrahovala predzne kritike. V sredo 26. februarja je zaradi tega vladni generalni komisar izdal dekret, s katerim je razrešil dolžnosti prof. Luzzatto-Fegiza in ves odbor trgovinske zbornice ter istočasno imenoval za predsednika odbora člana demokristjanske stranke.

Val protestov proti temu ukrepu se še ni pčelil in je težko predvideti, kakšen obseg bo dosegel v bližnji prihodnosti. Na vsak način pa je že sedaj znano, da se z ukrepom vladnega generalnega komisarja strinja del KD, medtem ko vse ostalo prebivalstvo vidi v njem samo nadaljevanje tiste politike, ki je privedla Trst na rob propada.

Državni podtajnik ZDA Murphy se v postopju, pred katerim vidite tunizijske demonstrante, pogaja s predstavniki tunizijske in francoske vlade za ureditev hudega in nevarnega spora, ki je nastal zaradi francoskega barbarskega letalskega napada na nezaščiteno tunizijsko vas. Tunizijski predsednik Burgiba zahteva popoln umik vseh 15.000 francoskih vojakov iz Tunizije, ki je svobodna in neodvisna država in kot taka članica Organizacije združenih narodov. Toda francoski kolonialisti se zavedajo, da ima Burgiba komaj 6000 vojakov in se zaradi tega, ne bojijo. Zato so izzvali celo nov incident in ugrabili neke tunizijske funkcionarje, ki pa so jih vendarle kmalu izpustili. Kot vidite, se javnih manifestacij za odhod kolonialističnih čet udeležujejo tudi tunizijske žene

SZ pristala na sestanek zunanjih ministrov kot pripravo konference na najvišji stopnji

Vzporedno naj bi se vodila tudi diplomatska pogajanja - Zunanji ministri naj bi pripravili dnevni red za poznejšo konferenco - Eisenhower bo jutri sprejel sovjetskega veleposlanika Menšikova

PARIZ, 1. — Sovjetska zveza je pristala na sestanek zunanjih ministrov velikih držav, na katerem naj bi pripravili dnevni red konference na najvišji ravni. To sporoča sovjetska vlada v pismu, ki ga je Gromiko poslal francoskemu zunanjemu ministru.

Pozneje se je zvedelo, da vsebuje podobne predloge tudi spomenica, ki jo je Gromiko izročil v petek ameriškem poslaniku v Moskvi Thompsonu. V Parizu so menjale, da so s tem sovjetskim korakom odstranjene še zadnje ovire za sklicanje konference najvišjih. Zunanji minister Pineau je izjavil, da bi konferenco lahko sklical maja; konferenca najvišjih pa bi lahko bila sredi julija.

»Dejansko sem dobil pismo ministra Gromika, ki poroča o pristanku sovjetske vlade na to konferenco,« je izjavil Pineau. »Imeli bomo tako sestank, ki se nam je zdel nujno potreben za sestane velikih, in mi smo zaradi tega zelo zadovoljni. Ta konferenca nam bo omogočila določiti dnevni red dela konference najvišjih, določiti obsežnost argumentov, o katerih naj bi govorili, in določiti, katere države naj se konference udeležijo.«

V Washingtonu izjavljajo v uradnih krogih, da pomeni sovjetsko sporočilo o konferenci napredek v smeri, ki ga je bil eden ves dan na pregledu. Toda načelnik tiskovnega urada Bele hiše Hagerty je izjavil, da vsebine note ne bodo takoj komentirali. Podobne note je sovjetska vlada poslala tudi drugim zahodnim državam. Čeprav ni vsebine note ameriški vladi in francoski vladi znana, se je zvedelo, da nota ameriški vladi predlaga, naj bi se zunanji ministri sestali aprila. Zatem pa predlaga baje sestanek podpisnikov atlantskega pakta in varšavskega pakta.

V notih francoski vladi predlaga Gromiko, naj se zunanji ministri sestanejo najpozneje konec aprila. Baje ponavlja sovjetska spo-

V ponedeljek bo namreč Eisenhower sprejel sovjetskega veleposlanika v Washingtonu Menšikova. Do sedaj ni ameriška vlada še uradno potrdila, da je Sovjetska zveza sporočila, da pristane na sestanek zunanjih ministrov, ter da je predlagala, naj se istočasno nadaljuje pripravljane konference najvišjih po diplomatski poti. Ponedeljkov razgovor Eisenhowerja z Menšikovom bo vsekakor zelo važen. Pomenil bo začetek aktivne in konstruktivne faze pripravljanih razgovorov. Nocoj pa je imel Eisenhower daljši razgovor z državnim tajnikom Dullesom, ki bo odpotoval v Manilo na konferenco zunanjih ministrov SEATO. Tu bo imel podrobnejše razgovore s francoskim in britanskim zunanjim ministrom. Pineau je nocoj še odpotoval iz Pariza.

Predstavnik zahodnonemške vlade je v zvezi s sovjetskim sporočilom izjavil: »Nemški vladni krogi so zelo zadovoljni, da je Sovjetska zveza končno pristala na tezo, ki je tudi nemška teza; da je treba konferenco na najvišji stopnji pripraviti s konferenco zunanjih ministrov vzporedno z diplomatskimi pripravami.«

Predstavnik ameriškega državnega departmaja je izjavil, da se bo ta departmaja vzdržal slehernega komentiranja o vsebini Gromikove spomenice. Poudarjajo, da spomenico sedaj proučujejo ter da se bodo o njej posvetili z drugimi državami NATO.

Predstavnik je ta sklep opravil s dejstvom, da je sovjetska vlada sporočila, da ne namerava za sedaj objaviti vsebine note. V ameriških uradnih krogih pravljajo sedanjost rezerviranost v zvezi z Eisenhowerjevo željo v pismu Bulganinu,

da bi odšel želez, da v njegovih odnosih s sovjetskimi voditelji ne bi bilo več sjevnih debat.

Britanski zunanji minister Selwyn Lloyd je danes v ženskem konservativnem združenju v svojem volilnem okrožju izjavil, da je naklonjen konferenci najvišjih; čim bolj bo ta konferenca pripravljena, tem bolj koristna bo.

»Ni točno izjavljati, da sovjetski voditelji ne bodo spoštovali morebitnih sporazumov,« je pripomnil Lloyd in nadaljeval: »Mislim, da jih bodo spoštovali, če bodo besedila dovolj natančna in jasna. Zato menim, da bi morali biti pripravljene pogajati se z njimi.«

Lloyd je dalje dejal: »Če bi mogli doseči sporazum o nečem bolj opredeljenem na področju razorožitve ali o ukrepih proti nenadnemu napadu, ali o Nemčiji; če bi se lahko sporazumeli tudi na ožjem področju, mislim, da bi se odprla pot do drugih sporazumov.«

Glede razorožitve je Lloyd dejal, da je naklonjen uravnoteženi razorožitvi. Nadaljeval je: »Politiška napaka bi bila misliti, da če bi se mi prostovoljno odrekli nekaterim položajem sile, bi isto prostovoljno napravila tudi Sovjetska zveza. Dejansko bi to z manjšo verjetnostjo pripravilo Sovjetsko zvezo do kompromisa.«

Danes narodno žalovanje v Turčiji

Čez 200 smrtnih žrtev pri potopitvi trajekta

Do nesreče je prišlo v zalivu Marmarskega morja, ko je silna nevihta ladjo prevrnila - Med potniki je bilo največ študentov

ISTANBUL, 1. — Turške radijske postaje ne oddajajo glasbenega programa in jutrišnji dan je proglašen za dan narodnega žalovanja. Danes popoldne kmalu po 13. uri je namreč Turčijo prizadelo nesreče, ki je gotovo ena izmed največjih pomorskih nesreč sploh.

Ob 13. uri je iz Izmita odplul trajekt »Uskudar«, ki je vzdrževal zvezo čez zaliv v skrajnem vzhodnem koncu Marmarskega morja; peljal je proti Karamurselu na drugo stran zaliva. Potniki so bili večinoma študentje, gimnazijci, ki so se peljali na svoje domove. Zaradi vremena, ki ni obetalo kaj dobrega, je ladja odplula deset minut prej, kot bi morala po vzornem redu. In kakih sto oseb je tako ostalo na obali, ker so zamudile odhod. Koliko oseb je bilo na trajektu, se točno ne ve, toda splošno mnenje je, da jih je moralo biti najmanj kakih 300.

Ko je bila ladja sredi zaliva, jo je zajela silna nevihta, ki se je dvignila skoraj nenadoma. Ladjo je prevrnilo in v dobrih treh minutah se je potopila. Koliko potnikov se je pri tem potopilo, še nihče točno ne ve. Toda sedem ur po nesreči se je izvedelo, da so ladje, ki so prihitele na pomoč — enote vojne mornarice, vlačilci, zasebne ladje, motorni čolni — pobrale iz vod 199 trupel. Težko pa je reči, da so to trupla vseh, ki so pri tej nesreči izgubili življenje. Več oseb so potegnili iz morja še živih in jih spravili v bolnišnico.

Notranji minister Gedik ter minister za promet Ökten sta takoj odpotovala v Izmit, ministrski predsednik Menderes pa sam koordinira reševalna dela in odredil je že vse, kar je v tem žalostnem primeru potrebno.

Trajekt »Uskudar« je bil dolg približno 30 m in je bil zgrajen l. 1927. Današnja katastrofa je gotovo ena izmed največjih pomorskih nesreč zadnjega časa. Septembra 1954 se je pri Japonski potopil japonski trajekt »Toya Maru« in tedaj je bilo 1172 mrtvih. Precej huda nesreča je bila tudi niti deset dni tega, ko se je zaradi eksplozivne potopila angleška trgovinska ladja »Seistans« pred Manamahom (Bahrein) v Perzijskem zalivu; pri tej nesreči je izgubilo življenje več kot 50 oseb.

Večni zakoni fizike

DEMOKRACIJA ZA VSE... (Narisa! R. Hlavaty)

LEVJA IZBA

Werner
Bergengruen

Nadškof Engelbert Koeln-
tisti, ki je bojeval
tako hude boje z meščan-
stvom — je imel mogočnega,
rumenega leva, ki mu
je bil bratranec pripeljal
iz Svete dežele in mu ga
podaril. Nadškof je dal žival
v varstvo in oskrbo dvema
kanonikom, brezdelnim
mladima možema iz plem-
enite hiše, ki sta bila med
seboj povezana v prav po-
sebni edinstvi in prijatelj-
stvu: leva sta imela v po-
sebnem prostoru. Kanonika
pa sta sovražila Hermann
Grym, koelnškega župana,
veljavnega moža; in sicer ne
samo zato, ker je bil župan
Engelbertov najmočnejši na-
stojnik in ker je znal tudi
po sklenjeni poravnavi va-
rovati pred škofom prednost
mesta, temveč je bil zastonj,
ker sta oba, ne da bi to
skrivala drug pred drugim,
želela imeti njegovo ženo.
Hermann Grym je namreč
imel, kakor je pogosto opa-
rilo, pri močeh njegovega
kova, lepo, toda domišljavo
in neumno ženo, na katero
se njegovo srce ni moglo za-
nesti.

Tako sta skovala nakep, s
katerim sta upala ne samo
odstraniti ovire, ki so na-
spetovale njunim željam,
temveč tudi zaslužiti nadško-
fovo hvaljenost. Nekega dne
sta povabila Hermann Grym-
a, svoj priidej jest in se ve-
selit z njima. Grym je pri-
šel. Pred jedjo sta kanonika
poudarila gostu, da mu
pokažeta leva. Grym je bil
vabil vesel, peljala sta ga
k levi izbi, odprla ga iz-
nenada potisnila noter in
zaklenila dur za njim. Le-
va pa sta bila prej pustila
straniti.

Namenila sta se bila, da
pomenje poročeta, češ da je
hotel Hermann Grym, če-
prav sta mu odsvetovala, vi-
deti žival iz bližine in se
jima nikakor ni dal ustavi-
ti. Zamislila sta se tudi: na
nadškofa, ker bi mu moralo
biti ustreženo z županovo
smrtjo.

Nekaj časa sta se stala in
pogledovali, in slišala sta
levo rjovenje, vendar je
leto prihajalo samo pridru-
ženo skozi debelo steno; ka-
nonika se pri tem nista u-
pala spogledati. Naposled je
rekel eden izmed njiju: eka-
znovala sva smrtnega so-
vrznika nadškofa, najinega
gospoda. In kakršni so že
tudi, je zdaj zares mislil,
da sta hotela s svojim de-
janjem samo komunisti cerkvi
in nadškofu, in da je le
srečno naključje, da je zdaj
na vsem lepem odprta tudi
pot k njegovi ženi. Drugi
pa se je zamejal in rekel
samo: »Pridi, in tako sta
se oba odpravila na pot pro-
ti županovi hiši.

Hermann Grym je bil mo-
čan in neustrašen mož. Ko
ga je žena ugodala, je za-
čela rečati in bliskati z
očmi. Potem je zarjavela in
se poglajala nad Grym. Ta
pa si je bil že ob prvem
leptem renčaju strgal
plase z ramen in si ga sku-
pal v ogledalno, ki so jih
v tistih časih nosili zelo
velike, omotal okoli levega
lakt in leve dlani. Z desni-
ko pa je bil potegnil meč.
Ko se je zdaj lev pogledal
nadeti, ni bil župan potu-
nil levo v žrelo, kolikor
je bil mogoč globoko, z ob-
orožen desnico pa je sekal
in bodel vanj. Dolgo ujet-
ništvo je mogoče živati
zmanjšalo moči in kanonika
sta jo morda pustila predol-
go stradati, tako da glad ni
samo razdržil jeze, temveč
tudi oslabil ude — kakor
že, županu, se je posrečilo
po kratkem boju ubiti leva,
čeprav je seveda tudi sam
dobil nekaj ran od njegovih
kop. Bil je tudi ves oslabil.
moral se je iztegniti na pod
zraven mrtve živali in si je
leže čez nekaj časa spet opo-
moval. Tedaj se je okrep-
el.

**SOVJETSKI BALET NA GO-
STOVANJU PO JUGOSLAVIJO**
Baletni ansambel Akadem-
skega gledališča in Opere
iz Leningrada je pri-
šel iz Bukareste v Beograd.
Leningradski umetniki bodo
v Beogradu uprizorili tri
baletne predstave, na ka-
kšmami cvet in elabodje
in »Elabodje jezera«. So-
vjetki umetniki bodo prika-
zali v Beogradu, Zagrebu, Sa-
reju, Ljubljani, Novem Sa-
ragrivi in Skopju. Tudi neka
fragmentov iz znanih novej-
ših opernih uprizoritev.

Prejeli smo

Članki. Zbornik založbe La-
pa 1957. Izdala založba Lipa
v Kopru.
V. SOCIALISTIČNO KMETIJ-
skih inženirjev in tehni-
kov. Izdaja Kmetiča knjiga.
Leta VIII. št. 5-6, Ljubljana
1957.

čal z vodo, ki je bila po-
stavljena v izbi levo za pi-
jačo, in si obvezal rane, ko-
likor se je pač dalo.

Izba je imela majhno, vi-
soko vzdano okno, ki je dr-
žalo na vrt. Z velikim napo-
rom se je županu posrečilo
se toliko dvigniti, da je mo-
gel skozi okno videti, če bi
kdo prišel na vrt in mu mo-
gel pomagati iz izbe. Na-
posled je opazil nekega otro-
ka, vrtnarjevo hčerko, in to
je poslal k njenemu očetu.
Vrtnar je prišel in tako je
bil župan osvobojen. Ven-
dar ni vrtnarju ničesar po-
vedal o tem, da sta ga ka-
nonika potisnila v levo iz-
bo.

Medtem je županova žena
lepo sprejela duhovna go-
spoda. Rekla sta, da jima je
gospod Grym poslal sporo-
čilo, češ da se ga zaradi
nujne zadeve poklicali v
mestno hišo: onadva naj ga
počakata v njegovem stano-
vanju, čež nekaj ur bo pri-
šel in šel potem z njima
kot gost v njuno hišo.

Gospa je poslala po vino
in sladko pecivo in se je
prav lepo imela s gosti. Na-
merno in bogato obloženima
gostoma. Govorila sta ji vse
mogoče, ašalec in prilijučje
se, in vsi trije so vedeli, da
bo morala gospa pokazati na-
klonjenost obema možema:
in vsem trem je bilo v nemo
in mično zadovoljstvo, ko
so stihali ugalili in preudar-
jali, kateri neki utegne biti
prvi.

Prišel je služabnik in na-
znanil nekega stotnika iz
mestne straže. Stotnik je
vstopil in preden so se vr-
tela spet zaprla, sta kanonika
videla, da stojijo za njim
na hodniku oboroženi voj-
šaki. Pobjedila sta, pogleda-
la skozi okno in videla, da
je hiša obkoljena. Stotnik
se je priklonil, prosil gospo
oprosčenja in sporočil kano-
nikom, da ga pošilja župan,
naj ju pospremi na njuno
stanovanje, da se bo tam
poveselil z njima.

Gospa je skušala ugovar-
jati, stotnik pa ji je v pot-
ditev pokazal pečatni pr-
stan njeneža moža. Tedaj
se je prestrašila in potem
kar ni mogla dočakati, da se
ji močje spravijo iz hiše.

Kanonika so odpeljali v
neko sobo v zgornjem nad-
stropju njune hiše — tu je im-
el tam dva dni skrbno za-
stražena; vendar so ju oskr-
bovali z vsem potrebnim. Iz
prihišja je bilo nekaj časa
slišati neko zabijanje in ro-
potanje, ki si ga nista zna-
la razložiti, potem pa je bilo
spet vse tiho. Za strežbo ji-
ma je bil dodeljen nečej
mestni straža; ki pa ni od-
govarjal na nobeno njihovih
vprašanj. Ko sta mu obju-
bila veliko plačilo, če bi
spravil neko sporočilo k
nadškofu in dvorec v Bonnu,
je samo nemo zmajal z gla-
vo.

Naposled sta se pokazala
dva stražarja in peljala oba
kanonika v levo izbo. Sredi
prostora je stal Her-
mann Grym. Bil je še ne-
koliko blede, kakaj izgubil je
bil veliko krvi. Na levi je
ležala levjina, ki pa je ko-
maj vzdignila glavo, da je
pogledala prihajajoče. Na
desni je bila iz močnih hr-
stovih brun narejena do-
bro zamrežena sobica: vr-
ta vanjo so bila odprta, dela
la so se od znotraj zapreti z
močnim zapahom. V sobici
ni bilo prostora za nič dru-
gega kot za ozko posteljo,
ki je stala notri, in strop je
bil narejen tako nizko, da
je bilo v sobici mogoče sa-
mo ležati, ne pa sedeti ali
stati. In na postelji je le-
žala naga neka hotnica, ki
sta jo kanonika svoje dni
pač dobro poznala. Potem
je dobila govorico in so jo
spravili v bolnišnico za tako
bolnike. Kanonika sta vide-
la, da ji je vse telo po-
krito z gnojnimi bulami.

Tedaj je spregovoril žu-
pan:

»Dobra sreča je hotela,
da sem naletel na nekega
lombardijskega glumača; od
njega sem kupil levjino. Ko
sem že ubil žival, ki je bila
last gospoda nadškofa, sem
bil dolžan, da mu prikrbim
novo. Zdej sem vama na-
menil ta prostor. Lahko se
spoznameta, z žrebom ali
po domenu — saj sta zna-
na, kako sta složna in pri-
jatelja — kateri izmed va-
ju bo spal pri hotnici in
kateri pri levjini. Zakaj pri
svoji ženi hočem spati sam.
Časa za premišljanje imata
dovolj, pravkar sem dal le-
vinjo bogato nakrmiti s
konjskim mesom, in v pri-
hodnjih urah se ne bo zga-
nila, če je ne razjezita.

S temi besedami se je žu-
pan priklonil kanonikom in
odšel s svojima stražarjema.
Stražarja pa sta stopala za-
denjaki in držala predse
kopje, tako da jima kano-
nika nista mogla slediti. Vr-
ta so se zaprla.

(Prevedel Janez Gradišnik)

VELIKI SPOMENIK SLOVENSKEMU ARHITEKTU DUŠANU GRABRIJANU

«Arhitektura Bosne in pot v sodobno»

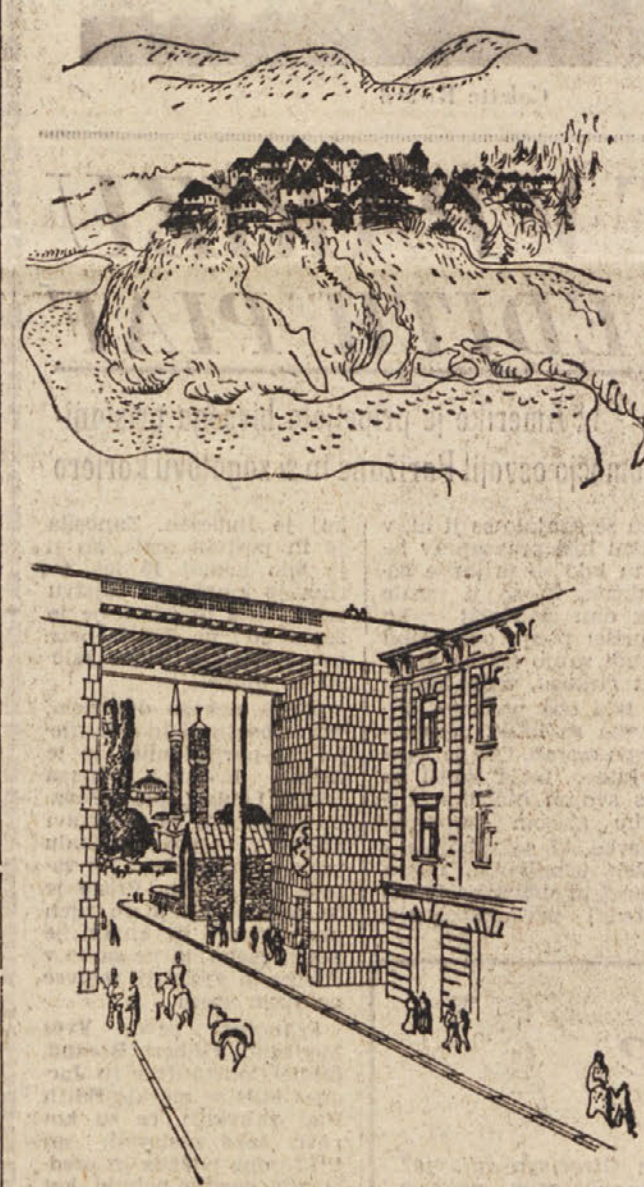
Odnos do soseda, žene in prirode je bosenskega človeka vodil pri razvoju arhitekture njegove hiše - Gre za spoznavanje kvalitete arhitektonske dediščine, ki naj jo deloma prevzame sodobna arhitektura

Oktober meseca 1952 je umrl slovenski arhitekt, izredni profesor na fakulteti za arhitekturo ljubljanske tehnične visoke šole, Dušan Grabrijan, in proti koncu preteklega leta je izšla monumentalna knjiga, pravi monumentum aere perennis Grabrijanovega dela. Knjiga je pravzaprav tudi delo Ju-
raja Neidhardta, Grabrija-

Dušan Grabrijan

novega sodelavca in prijate-
lja ter profesorja na tehni-
čni fakulteti v Sarajevu.

Vranduk (na zgornji sliki) predstavlja v bosenski arhitektonsko-urbanistični kolekciji veliko redkost. Projektirana vrata na vohu v sarajevsko Novo čaršijo (druga slika). Skozi vrata, ki naj bodo pokrit prehod med projektiranimi hoteli, se vidi adaptirani Gazi Husrevbegov bežistan (pokrita, zidana tržnica), sahat kula (visoki stolp z uro) in Begova džamija.

Na spodnji sliki: smučarska koča na Trebeviču. Primer uporabe elementov dediščine bosenske arhitekture tudi v sodobnem ustvarjanju.

rajevu, je proučeval proble-
matiko stare bosenske sta-
novanjske arhitekture, po-
znej pa se je s študenti na
tehnični fakulteti v Ljublja-

Visinski akcent mahale (stanovanjske četrti me-
sta) — leseni minaret

ni intenzivno posvetil pro-
učevanju makedonske in i-
strske hiše.

Problematike arhitekton-
ske dediščine se ni loteval
enostransko-akademsko tem-
več sodobno-kreativno. Šlo
mu je za to, da pozitivne
vrednote dediščine transfor-
miramo in usposobimo za
potrebe sedanjosti. Bil je
med prvimi, ki je v Bosni
nastopil proti proizvodni
neke romantične domišljije
in želje po turistični ekoti-
ki, ki so bili pravi kolonialni
pojmovanje arhitekture.
Iz takega pojmovanja je na-
stala cela vrsta psevdorab-
skih arhitektonskih del, ki
nimajo ničesar skupnega z
narodom, ki bi mu morala
biti namenjena. Zaradi tega
lahko Grabrijana uvrstimo
med prve jugoslovanske ar-
hitekto-realiste.

Tako je že ob Grabrijano-
vi smrti pisal njegov prijate-
elj Neidhardt, ki v pričujo-
či knjigi priznava, da se mo-
ra Grabrijanu zahvaliti, da
mu je pred več kot 20 leti
odkril ogromno bogastvo ar-
hitektonske dediščine Bosne.
kar je bilo za njegovo na-
daljnje delo, po Corbusieru,
velikega pomena. Grabrijan
je vedel, da je bosenska hi-
ša samo detajl v celotni ar-
hitektonsko-urbanistični pro-
blematiki dediščine Bosne,
zato je svoji študiji o bo-
senški hiši dodal še nadaljn-
ja poglavja: ljudstvo in de-
žela, mesto, čaršija, mahala,
nepisani zakoni kakor tudi
analogija s sodobno arhitek-

turo. Vse to je vidno na
vseh straneh te knjige, o ka-
teri pravi Le Corbusier v
uvodu, da ji niso potrebni
komentarji.

V začetku knjige je na ja-
sen način obrazložil razvoj
gradnje hiše v Bosni, v de-
želi, kjer so ljudje tako dol-
go živeli v prehodnem sta-
nju, ker so se vedno samo
bratili pred nasiljem, miso
pa imeli pogoj kot narodi
Zahoda, da si ustvarijo svo-
jo homogeno kulturo. Ta
človek je živel v hrbovskih
naseljih, preganjan kot ži-
val. Svojo vsakdanjo hišo pa
je gradil kot pravo sliko ta-
kega življenja.

Nemirno življenje tega
človeka je vplivalo tudi na
njegovo hišo, ki je vedno
bila začasna, ker mu je bi-
la ponovno požgana. Vauke
hiše so gradili skoraj vsi e-
nake, siromašni in imoviti.
Pa čemu bi človek drugače
gradil, ko se mu bo pa v

boljšo hišo ob prvem napa-
du vselil vojak in jo uničil.
Ko pa pride do pomirjenja,
se v dolini istočasno grade
zidane kupole, simboli var-
nosti in blagostanja.

Nastala so mesta. Cesta je
hrbenita, voda je duša, ze-
lenje so pljuča, a čaršija je
srce mesta. V mahali se sta-
nuje, v čaršiji se posluje.
Človek je merilo vsega. Ti
pogoji so mu določili hišo:
odnos do soseda, žene in
prirode.

Ko Grabrijan tako raz-
glablja v uvodu knjige, po-
udarja nato, da ene gre za
kopiranje starih vzorcev,
kar lahko na koncu zopet
rodi samo staro. Ne gremo
niti za romantično niti za va-
riorizmom niti za varova-
njem starih, preživeli in
nehigieničnih objektov. Gre-
mo pa predvsem za tem, da
spoznamo kvalitete dedišči-
ne, ki jih želimo deloma
prevzeti v sodobno arhitek-

tonsko ustvarjanje. Življenje
ne stoji in se ne ustavlja.
Novo življenje, nova druž-
bena ureditev, nove potre-
be, nove ideje — zahtevajo
svoje. Staro pa nam vliva
vero vase, v lastno kulturo,
v lastne moči, vrača nam
zavest in nas bodri k delu.

Zavedamo se, pravi Gra-
brijan v zaključku svojega
uvoda, da je uporaba dediš-
čine prehodna stopnja. Sta-
ra arhitektura je ogledalo
pozitivnega in negativnega
fevdalizma, nova arhitektu-
ra pa bo ogledalo socializ-
ma. Danes moramo iskati
sintezo starih izkušenj in
novih potreb. Uporabiti mo-
ramo podedovano staro in
ga preplesti z novim.

Knjiga Grabrijana in
Neidhardta predstavlja veli-
ko odkritje Bosne. Ali bodo
tudi druge jugoslovanske
pokrajine našle ljudi, ki jih
bodo na podoben način od-
krili?

Pred 75 leti je umrl Richard Wagner

POSTAVIL SE JE VŠTRIC S TISTIMI KI SO PODIRALI, KAR JE BILO STARO

Prav Wagnerjeva glasba je donela z barikad nemških upornikov - Kot rušilec zaostalosti in kot znanilec nove dobe nam je danes Wagner bližji in razumljivejši, kot je bil sodobnikom

75 let je že minilo, ko je
za vedno prenehalo biti Wagne-
rjevo srce. Vest, da je Ri-
chard Wagner umrl, je mo-
čno odjeknila po vsem kul-
turnem svetu, a zlasti tisti,
ki so tega duševnega velika-
na poznali, ki so vedeli za
njegove boje z nazadnjaški-
mi silami in za njegovo
vztrajno prizadevanje ubrati
novo pot v umetnosti, so
bili močno prizadeti.

Richard Wagner je umrl v
Benetkah 13. februarja 1883.
Kot je bilo celo njegovo živ-
ljenje polno nepredvidenih
dejanj, nenarčno, neredno,
tako je tudi njegova smrt
prišla nenadno, brez naj-
manjšega znamenja, brez bo-
lezni, brez težav. Nihče je
ni slutil. V njegovi sobi v
palaci Vendramin v Bene-
kah, kjer je stanoval s svo-
jo ženo Cosima, ga je našel
sluga, ležečega na tleh, v
zadnjih zdihljajih. O tem je
napisal R. v. Seydlitz-Starn-
berg, kakor mu je pripove-
doval strážar sam:

»Družina gospoda Wagner-
ja je že sedela za mizo v je-
dinih palači Vendramin in
čakala nanj, da bi potem
skupaj večerjali. Ko ga je
predloilo ni bilo, so mi naro-
čili, naj ga grem obvestiti, da
je večerja že pripravljena.
Ko sem vstopil v njegovo
sobo, sem ga zagledal na
tleh. Ležal je poleg zole in
močno hropl. Takoj sem sto-
pil k njemu, da bi mu po-
magal vstati, a pri tem sem

slišal, ko je govoril: Že-
no... zdravnika... ženo...
In potem je bilo konec.

Richard Wagner se je ro-
dil 22. maja 1813 v Leipzigu.
Njegov oče je bil Fried-
rich Wagner, policijski urad-
nik. Nekateri življenjepis-
ci pravišajo tudi: ... ali gle-
dališki igralec Ludwig Ge-
yer. Razine okoliščine nam-
reč upravičujejo tudi slika.
Zlasti to, da je bil Geyer
dolgo let hišni prijatelj Wagne-
rjevih in da pa se je v do-
va Wagner kmalu po smrti
svojega moža poročil z njim.
Tudi Richardovo nagnjenje
do risanja, pisateljstva in
morda tudi do glasbe, govo-
rja v prid tistemu »slika. Ge-
yer je bil namreč pisec ne-
katerih uspešnih gledaliških
del in se je dokaj uspešno
ukvarjal s slikarstvom. Kot
očim je bil mlademu Richar-
du skrben vzgojitelj.

Richard ni bil kak čude-
žen otrok. Nič ni kazal ka-
ke posebne nadarjenosti za
glasbo. Nasprotno. Precej so
je morali truditi, da je zma-
goval prve vaje pri klaviru.
Toda s pridnostjo, vztraj-
nostjo in pa z bistrostjo je
premagal vse težave. Zato
so bili v šoli z njim zado-
voljni.

Ko se je mati poročila z
Geyerjem, so se preselili iz
Leipziga v Dresden. Tam je
mladi Richard spoznal skla-
datelja Webera. Zlasti ga je
močno prevzel njegov »Ca-
robni strelce. Richard je ka-
krat dejal o Weberu: »To je
največji mož, kar jih živila.

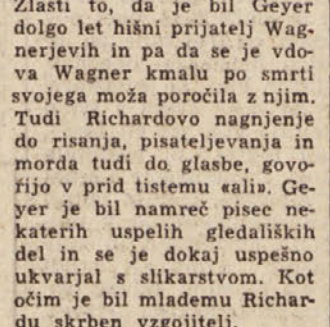
Cez nekaj let so se vrnili
v Leipzigi in tam je doživel
Richard nekaj, kar je skoro
gotovo odločilno vplivalo na
njegovo življenjsko pot.

»Ne vem pravzaprav, za-
kaj so mi bili starišči name-
nili. Toda spominjam se, ka-
ko je bilo, ko sem nekako
večera poslušal eno Beetho-
vovih simfonij. Tako me je
prevzel, da sem se začel po
vsem životu trešiti. Dobil sem
pravo mrzlico. Bil sem bo-
lan, ko sem se vrnil domov.
A ko sem ozdravel, sem bil
glasbenik,« je pripovedoval
sam.

Richard Wagner je teme-
ljitno študiral glasbo. A po-
tem je nastopil življenje po-
tujčega glasbenika. Življe-
nje brez miru, brez obstan-
ka. Trdo si je moral služiti
kruh. Delom drugih je pri-
pomagal do uspeha, do ve-
ljave, sam pa v tisti dobi ni
mnoogo komponiral. Tisto pa,

kar je napravil, ni bilo tako,
kot poznejša dela. Takratni
Wagner ni bil Wagner, ka-
kršnega poznamo.

Magdeburg je bila njegova
začetna postaja. V tamkaj-
šnji Operti je dirigiral komaj
23letni Wagner. Tam je tu-
di spoznal igralko Mino Plan-
ner, ki mu je nekaj let poz-
neje postala žena. Mina je
bila sicer dobra žena. Ven-

Richard Wagner je bil kak čude-
žen otrok. Nič ni kazal ka-
ke posebne nadarjenosti za
glasbo. Nasprotno. Precej so
je morali truditi, da je zma-
goval prve vaje pri klaviru.

dar pa ni razumela, da je
žena velikega umetnika. Ni
mogla dojeti njegovih težej,
veličine njegove duše. Ni
mu bila v oporo.

Potem so sledila mesta
Koenigsberg, Berlin, Riga,
Pariz...

Nastajajo dela: »Rienzi«,
»Leteči Holandec«...

Otresel se je tujih vpliv-
ov, tuje navlake. Zlasti se
je zgodilo to v tujini, kjer
je bilo mučilo domotožje.
Bilo je, kot bi se tam pre-
čistil.

Wagner je bil revolu-
ciar. On ni delal glasbe, on
je ustvarjal kulturo. Posta-
vil se je v štrle s tistimi, ki
so podirali, kar je bilo sta-
ro, vso navlako nazadnja-
štva, vse, kar je bilo samo
znanostjo. In nadvse značil-
no je, da je prav Wagnerje-
va glasba donela z barikad
upornikov po nemških me-
stih. Postavil je temelje no-
vi dobi v glasbi. Wagner je
začetnik glasbene drame.

Po vrnitvi iz Pariza je po-
stal Weberov naslednik kot
dirigent dresdenske Opere.
A kmalu nato, leta 1849, je
izbruhnila v Dresdenu revo-
lucija. Wagner je sam šel v
zvonik in z zvonjenjem po-
zival ljudi k upor. Njegovo
zvonjenje se je mešalo s kri-
ki ranjenecv in s streli, z
zmagoslavstnimi klicel. Brez
prestanka in neutrudno. Za-

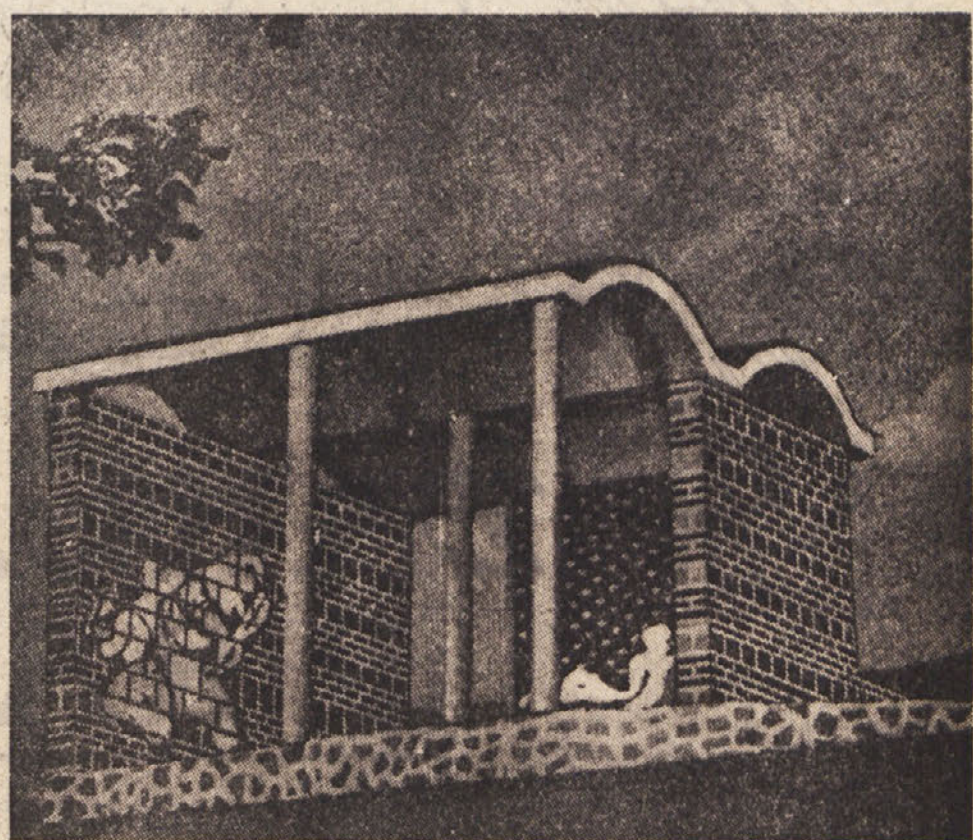
to ga njegov življenjepisec
Buerkner označuje za eka-
pelnika revolucije.

Upor je bil zatrt, zvon je
utihnil. A Wagner je moral
pobegniti v tujino. Umaknil
se je v Švic. Dvakrat huje
je občutil to svoje pregnan-
stvo. Še večje je bilo do-
motožje sedaj, ko je bil pri-
siljen ostati v tujini.

V Zurichu se je zbližal z
Matildo, ženo bogatega ban-
kiranja Wesendoncka. Iz te
ljubezni, iz te bolečine se je
porodilo delo »Tristan in I-
zolda«.

Po smrti žene Mine mu je
bilo moč vrniti se v domo-
vino. Novi bavarski kralj
Ludvik, ki je Wagnerja vi-
soko cenil kot umetnika in
ga občudoval, ga je pomilo-
stil. Ko se je vrnil, ga je
obsl. z bogastvom in čast-
mi.

V Cosimi, hčeri Franca
Liszt, ločeni ženi von Bue-
lowa, je Wagner našel tisto,
kar je kot umetnik potre-

Spomenik žrtvam NOB — Segmentni oboki, struktura zidu in mreža v ozad-
ju kažejo na izvore vpliva nacionalne arhitekture.

turo. Vse to je vidno na
vseh straneh te knjige, o ka-
teri pravi Le Corbusier v
uvodu, da ji niso potrebni
komentarji.

Nastala so mesta. Cesta je
hrbenita, voda je duša, ze-
lenje so pljuča, a čaršija je
srce mesta. V mahali se sta-
nuje, v čaršiji se posluje.
Človek je merilo vsega. Ti
pogoji so mu določili hišo:
odnos do soseda, žene in
prirode.

Ko Grabrijan tako raz-
glablja v uvodu knjige, po-
udarja nato, da ene gre za
kopiranje starih vzorcev,
kar lahko na koncu zopet
rodi samo staro. Ne gremo
niti za romantično niti za va-
riorizmom niti za varova-
njem starih, preživeli in
nehigieničnih objektov. Gre-
mo pa predvsem za tem, da
spoznamo kvalitete dedišči-
ne, ki jih želimo deloma
prevzeti v sodobno arhitek-

tonsko ustvarjanje. Življenje
ne stoji in se ne ustavlja.
Novo življenje, nova druž-
bena ureditev, nove potre-
be, nove ideje — zahtevajo
svoje. Staro pa nam vliva
vero vase, v lastno kulturo,
v lastne moči, vrača nam
zavest in nas bodri k delu.

Zavedamo se, pravi Gra-
brijan v zaključku svojega
uvoda, da je uporaba dediš-
čine prehodna stopnja. Sta-
ra arhitektura je ogledalo
pozitivnega in negativnega
fevdalizma, nova arhitektu-
ra pa bo ogledalo socializ-
ma. Danes moramo iskati
sintezo starih izkušenj in
novih potreb. Uporabiti mo-
ramo podedovano staro in
ga preplesti z novim.

Knjiga Grabrijana in
Neidhardta predstavlja veli-
ko odkritje Bosne. Ali bodo
tudi druge jugoslovanske
pokrajine našle ljudi, ki jih
bodo na podoben način od-
krili?

Pred 75 leti je umrl Richard Wagner

POSTAVIL SE JE VŠTRIC S TISTIMI KI SO PODIRALI, KAR JE BILO STARO

Prav Wagnerjeva glasba je donela z barikad nemških upornikov - Kot rušilec zaostalosti in kot znanilec nove dobe nam je danes Wagner bližji in razumljivejši, kot je bil sodobnikom

75 let je že minilo, ko je
za vedno prenehalo biti Wagne-
rjevo srce. Vest, da je Ri-
chard Wagner umrl, je mo-
čno odjeknila po vsem kul-
turnem svetu, a zlasti tisti,

ZAKLAD PIRATOV

Zaklad se ne najde vsak dan. Ni to od muh, dva Angleža sta našla na Madagaskarju bajen zaklad nekdanjih morskih roparjev. Ne najde se to vsak dan in tudi ni vsakemu tako sreča mila, kot je bila njima.

So bili gusarji svoje dni in ni bilo varno pluti okoli Rta Dobre nade.

Prekop skozi Suez ni niti sto let star. Vse ladje, ki so svoje dni plule med Indijskim oceanom in Evropo, so morale okoli Afrike, mimo Rta Dobre nade. Dolga je bila ta pot, pa ne samo dolga, tudi nevarna. Bilo je to v tistih zlatih časih, ko so jadrane ladje iz Evrope tja v Indijski ocean in na Vzhod in so se vračale nazaj domov polne zlata in dragocenosti. Morski razbojniki, gusarji, pirati so prežali na ladje, ki so morale okoli Rta Dobre nade. Otok Madagaskar, tam ob koncu Afrike v Indijskem oceanu je bilo kaj primerno zatočišče in varno zaklonišče morskim razbojnikom. Tam so imeli včasih prav svojo državo. Najodločnejši in najdrzejši gusar med njimi je bil tam vladar. Često so te gusarje prenašali in jih ujele, potem je pač bilo jo in po njih. Strogo so jih sodili in se strogo kaznovali. Pa ne malokrat so pa tudi gusarji uspeli. Kdor se jim je upiral, so ga pobili, ostale so potegnili za mornarje na svoje ladje. Zaklad in dragocenosti so pobrali, ladjo zaplenili. Pa so imeli blago, eno ladjo več in se mornarje. Pa je šlo veselo naprej. Saj ste brali lepo povest. Otok zakladov. Seveda ste jo; no, če je niste...

ropo. Sklenila sta, da gresta po vojni poizkusit srečo na Madagaskar. Brala sta zgodovino potovanja, čitala sta zgodovino in povesti o morskem razbojništvu, mislila sta in se odločila in nekega dne sta se odločila. Kupila sta večji motorni čoln, potapljaško opremo in se odpravila na Madagaskar.

Madagaskar je bil svoje dni zatočišče gusarjev. Madagaskar je zelo velik otok, po velikosti četrty na svetu. Pred njim so le Grenland, Nova Gvineja in Borneo. Dolga je 1580 km, najbolj širok pa je 950 km. Ze kar lep kos zemlje. Vzhodni del otoka je zelo gorat, redko naseljen, mestoma padajo v morje strme gore, skale, čeri, ob njih mali zalivčki. Zahodni del je bolj raven in peščen.

Sta na Madagaskarju, ki je velik. Kje iskati skrite ali potopljene zaklade.

Prisla sta na Madagaskar. «Kam? Saj je vseeno, kam! Pa zrebajva!» sta dejala. «Kamor pokaže, pa greva, ali na severni konec ali na južni.» Vrgla sta novček v zrak. Glava ali pismo. Zreb je pokazal, da gresta na severni del otoka. «No, in kam pa sedaj? Ali na podočje zapadno obalo, ali na strmi vzhodni kraj?» Zopet je odločil kovanovec. Takoj sta obrneta s motornim čolnom na vzhodno strmo obalo.

Zreb ju je pripeljal v zalivček. Poiskala sta si miren zalivček, postavila sonce in hajdi na delo. Sklenila sta, da bosta iskala potopljene gusarske ladje. Potapljalca sta se dan za dnem. Niti in nič in nič. Dosti jima je že bilo vsega, potapljanja in vode in razburkanega morja. Sklenila sta, da naslednjega dne pobereta šila in kopita, zložit čolne in gresta nazaj domov.

Vse zaman. Nič. «Domov greva.» Torej zadnji dan. Potapljalca sta in isčeta. Nič. Morje je bilo salamsko nemirno in razburkano. Preklela sta zgodovino, knjige, storije o morskem razbojništvu in menila: «Naj vzame vse skupaj vrag, bova pač živeča brez gusarskega zlata. Pojdiva! Adijo mare!»

Toda ni bilo tako enostavno priti na kraj. Razbesnelo morje jima je razbilo čoln.

Morje je prav besnelo, zaganjalo se je v njun čoln. Treslo ga je na obalo. Seveda ga je raztrskalo in onadva sta ostala le še za silo živa. Seveda, da nista ostala v razpenjenem morju, marveč sta si pomagala po ostrih in razritih skalah nazgor.

Zakladi! Zakladi! Tipala sta in tipala in se oprijemala, vsak v svojo smer. In čez čas je pogledal na pol živega Baldovnu kri po telesu in moč v upe pipalov klic: «Zakladi! Zakladi! Zakladi!» Henry Baldwin je šel za klicem. Videl je tovariša ob lesenem zaboju, iz katerega so se bleščali zlatniki. Zlato. Pravo suho zlato. Utrujenosti je bilo konec.

Zlatniki cesarjev, kraljev, maharadž...

«Opazil sem spranjo med skalami. Sejem sem v tisti prostor. Pa ti zagledam zaboj, obit z železnimi obroči. Ze zarjaveli so bili ti obroči. Glej jih! Vzel sem kamen in razbil je napol trhlje in zarjavela obroči. In glej...», zagrebel je prste med zlatnike in zvenelo in ropotalo je zlato. Stari zlatniki azijskih cesarjev, kraljev, maharadž in drugih zlatih mogotcev tega sveta. Šla sta v votlino. Zabojev tam. Malih, velikih.

Med zadnjo vojno sta bila medicene Henry Baldwin in rudar Malcolm Pipland vkrcana na angleški pomožni križarki Cromwell II., ki je krizarila po Indijskem oceanu med Indijo in Afriko. Se ve, da je bilo dolgačas na ladji. Vsak dan se ravno niso bojevali. In ubijali so čas, da so si pripovedovali to in ono. Tudi na nekdanje morskorožbojnik je nemalokrat nanesel pogovor, ki so svoje dni tu prežali na ladje, ki so polne zlata in dragocenosti plule v Evropo.

Dva Angleža se odpravita iskati zlato nekdanjih morskim razbojnikom.

Med zadnjo vojno sta bila medicene Henry Baldwin in rudar Malcolm Pipland vkrcana na angleški pomožni križarki Cromwell II., ki je krizarila po Indijskem oceanu med Indijo in Afriko. Se ve, da je bilo dolgačas na ladji. Vsak dan se ravno niso bojevali. In ubijali so čas, da so si pripovedovali to in ono. Tudi na nekdanje morskorožbojnik je nemalokrat nanesel pogovor, ki so svoje dni tu prežali na ladje, ki so polne zlata in dragocenosti plule v Evropo.

Dva Angleža se odpravita iskati zlato nekdanjih morskim razbojnikom.

Med zadnjo vojno sta bila medicene Henry Baldwin in rudar Malcolm Pipland vkrcana na angleški pomožni križarki Cromwell II., ki je krizarila po Indijskem oceanu med Indijo in Afriko. Se ve, da je bilo dolgačas na ladji. Vsak dan se ravno niso bojevali. In ubijali so čas, da so si pripovedovali to in ono. Tudi na nekdanje morskorožbojnik je nemalokrat nanesel pogovor, ki so svoje dni tu prežali na ladje, ki so polne zlata in dragocenosti plule v Evropo.

Dva Angleža se odpravita iskati zlato nekdanjih morskim razbojnikom.

Med zadnjo vojno sta bila medicene Henry Baldwin in rudar Malcolm Pipland vkrcana na angleški pomožni križarki Cromwell II., ki je krizarila po Indijskem oceanu med Indijo in Afriko. Se ve, da je bilo dolgačas na ladji. Vsak dan se ravno niso bojevali. In ubijali so čas, da so si pripovedovali to in ono. Tudi na nekdanje morskorožbojnik je nemalokrat nanesel pogovor, ki so svoje dni tu prežali na ladje, ki so polne zlata in dragocenosti plule v Evropo.

Dva Angleža se odpravita iskati zlato nekdanjih morskim razbojnikom.

Med zadnjo vojno sta bila medicene Henry Baldwin in rudar Malcolm Pipland vkrcana na angleški pomožni križarki Cromwell II., ki je krizarila po Indijskem oceanu med Indijo in Afriko. Se ve, da je bilo dolgačas na ladji. Vsak dan se ravno niso bojevali. In ubijali so čas, da so si pripovedovali to in ono. Tudi na nekdanje morskorožbojnik je nemalokrat nanesel pogovor, ki so svoje dni tu prežali na ladje, ki so polne zlata in dragocenosti plule v Evropo.

Dva Angleža se odpravita iskati zlato nekdanjih morskim razbojnikom.

Med zadnjo vojno sta bila medicene Henry Baldwin in rudar Malcolm Pipland vkrcana na angleški pomožni križarki Cromwell II., ki je krizarila po Indijskem oceanu med Indijo in Afriko. Se ve, da je bilo dolgačas na ladji. Vsak dan se ravno niso bojevali. In ubijali so čas, da so si pripovedovali to in ono. Tudi na nekdanje morskorožbojnik je nemalokrat nanesel pogovor, ki so svoje dni tu prežali na ladje, ki so polne zlata in dragocenosti plule v Evropo.

Dva Angleža se odpravita iskati zlato nekdanjih morskim razbojnikom.

Med zadnjo vojno sta bila medicene Henry Baldwin in rudar Malcolm Pipland vkrcana na angleški pomožni križarki Cromwell II., ki je krizarila po Indijskem oceanu med Indijo in Afriko. Se ve, da je bilo dolgačas na ladji. Vsak dan se ravno niso bojevali. In ubijali so čas, da so si pripovedovali to in ono. Tudi na nekdanje morskorožbojnik je nemalokrat nanesel pogovor, ki so svoje dni tu prežali na ladje, ki so polne zlata in dragocenosti plule v Evropo.

Dva Angleža se odpravita iskati zlato nekdanjih morskim razbojnikom.

ropo. Sklenila sta, da gresta po vojni poizkusit srečo na Madagaskar. Brala sta zgodovino potovanja, čitala sta zgodovino in povesti o morskem razbojništvu, mislila sta in se odločila in nekega dne sta se odločila. Kupila sta večji motorni čoln, potapljaško opremo in se odpravila na Madagaskar.

Madagaskar je bil svoje dni zatočišče gusarjev. Madagaskar je zelo velik otok, po velikosti četrty na svetu. Pred njim so le Grenland, Nova Gvineja in Borneo. Dolga je 1580 km, najbolj širok pa je 950 km. Ze kar lep kos zemlje. Vzhodni del otoka je zelo gorat, redko naseljen, mestoma padajo v morje strme gore, skale, čeri, ob njih mali zalivčki. Zahodni del je bolj raven in peščen.

Sta na Madagaskarju, ki je velik. Kje iskati skrite ali potopljene zaklade.

Prisla sta na Madagaskar. «Kam? Saj je vseeno, kam! Pa zrebajva!» sta dejala. «Kamor pokaže, pa greva, ali na severni konec ali na južni.» Vrgla sta novček v zrak. Glava ali pismo. Zreb je pokazal, da gresta na severni del otoka. «No, in kam pa sedaj? Ali na podočje zapadno obalo, ali na strmi vzhodni kraj?» Zopet je odločil kovanovec. Takoj sta obrneta s motornim čolnom na vzhodno strmo obalo.

Zreb ju je pripeljal v zalivček. Poiskala sta si miren zalivček, postavila sonce in hajdi na delo. Sklenila sta, da bosta iskala potopljene gusarske ladje. Potapljalca sta se dan za dnem. Niti in nič in nič. Dosti jima je že bilo vsega, potapljanja in vode in razburkanega morja. Sklenila sta, da naslednjega dne pobereta šila in kopita, zložit čolne in gresta nazaj domov.

Vse zaman. Nič. «Domov greva.» Torej zadnji dan. Potapljalca sta in isčeta. Nič. Morje je bilo salamsko nemirno in razburkano. Preklela sta zgodovino, knjige, storije o morskem razbojništvu in menila: «Naj vzame vse skupaj vrag, bova pač živeča brez gusarskega zlata. Pojdiva! Adijo mare!»

Toda ni bilo tako enostavno priti na kraj. Razbesnelo morje jima je razbilo čoln.

Morje je prav besnelo, zaganjalo se je v njun čoln. Treslo ga je na obalo. Seveda ga je raztrskalo in onadva sta ostala le še za silo živa. Seveda, da nista ostala v razpenjenem morju, marveč sta si pomagala po ostrih in razritih skalah nazgor.

Zakladi! Zakladi! Tipala sta in tipala in se oprijemala, vsak v svojo smer. In čez čas je pogledal na pol živega Baldovnu kri po telesu in moč v upe pipalov klic: «Zakladi! Zakladi! Zakladi!» Henry Baldwin je šel za klicem. Videl je tovariša ob lesenem zaboju, iz katerega so se bleščali zlatniki. Zlato. Pravo suho zlato. Utrujenosti je bilo konec.

Zlatniki cesarjev, kraljev, maharadž...

«Opazil sem spranjo med skalami. Sejem sem v tisti prostor. Pa ti zagledam zaboj, obit z železnimi obroči. Ze zarjaveli so bili ti obroči. Glej jih! Vzel sem kamen in razbil je napol trhlje in zarjavela obroči. In glej...», zagrebel je prste med zlatnike in zvenelo in ropotalo je zlato. Stari zlatniki azijskih cesarjev, kraljev, maharadž in drugih zlatih mogotcev tega sveta. Šla sta v votlino. Zabojev tam. Malih, velikih.

Med zadnjo vojno sta bila medicene Henry Baldwin in rudar Malcolm Pipland vkrcana na angleški pomožni križarki Cromwell II., ki je krizarila po Indijskem oceanu med Indijo in Afriko. Se ve, da je bilo dolgačas na ladji. Vsak dan se ravno niso bojevali. In ubijali so čas, da so si pripovedovali to in ono. Tudi na nekdanje morskorožbojnik je nemalokrat nanesel pogovor, ki so svoje dni tu prežali na ladje, ki so polne zlata in dragocenosti plule v Evropo.

Dva Angleža se odpravita iskati zlato nekdanjih morskim razbojnikom.

Med zadnjo vojno sta bila medicene Henry Baldwin in rudar Malcolm Pipland vkrcana na angleški pomožni križarki Cromwell II., ki je krizarila po Indijskem oceanu med Indijo in Afriko. Se ve, da je bilo dolgačas na ladji. Vsak dan se ravno niso bojevali. In ubijali so čas, da so si pripovedovali to in ono. Tudi na nekdanje morskorožbojnik je nemalokrat nanesel pogovor, ki so svoje dni tu prežali na ladje, ki so polne zlata in dragocenosti plule v Evropo.

Dva Angleža se odpravita iskati zlato nekdanjih morskim razbojnikom.

Med zadnjo vojno sta bila medicene Henry Baldwin in rudar Malcolm Pipland vkrcana na angleški pomožni križarki Cromwell II., ki je krizarila po Indijskem oceanu med Indijo in Afriko. Se ve, da je bilo dolgačas na ladji. Vsak dan se ravno niso bojevali. In ubijali so čas, da so si pripovedovali to in ono. Tudi na nekdanje morskorožbojnik je nemalokrat nanesel pogovor, ki so svoje dni tu prežali na ladje, ki so polne zlata in dragocenosti plule v Evropo.

Dva Angleža se odpravita iskati zlato nekdanjih morskim razbojnikom.

Med zadnjo vojno sta bila medicene Henry Baldwin in rudar Malcolm Pipland vkrcana na angleški pomožni križarki Cromwell II., ki je krizarila po Indijskem oceanu med Indijo in Afriko. Se ve, da je bilo dolgačas na ladji. Vsak dan se ravno niso bojevali. In ubijali so čas, da so si pripovedovali to in ono. Tudi na nekdanje morskorožbojnik je nemalokrat nanesel pogovor, ki so svoje dni tu prežali na ladje, ki so polne zlata in dragocenosti plule v Evropo.

Dva Angleža se odpravita iskati zlato nekdanjih morskim razbojnikom.

Med zadnjo vojno sta bila medicene Henry Baldwin in rudar Malcolm Pipland vkrcana na angleški pomožni križarki Cromwell II., ki je krizarila po Indijskem oceanu med Indijo in Afriko. Se ve, da je bilo dolgačas na ladji. Vsak dan se ravno niso bojevali. In ubijali so čas, da so si pripovedovali to in ono. Tudi na nekdanje morskorožbojnik je nemalokrat nanesel pogovor, ki so svoje dni tu prežali na ladje, ki so polne zlata in dragocenosti plule v Evropo.

Dva Angleža se odpravita iskati zlato nekdanjih morskim razbojnikom.

Med zadnjo vojno sta bila medicene Henry Baldwin in rudar Malcolm Pipland vkrcana na angleški pomožni križarki Cromwell II., ki je krizarila po Indijskem oceanu med Indijo in Afriko. Se ve, da je bilo dolgačas na ladji. Vsak dan se ravno niso bojevali. In ubijali so čas, da so si pripovedovali to in ono. Tudi na nekdanje morskorožbojnik je nemalokrat nanesel pogovor, ki so svoje dni tu prežali na ladje, ki so polne zlata in dragocenosti plule v Evropo.

Dva Angleža se odpravita iskati zlato nekdanjih morskim razbojnikom.

Med zadnjo vojno sta bila medicene Henry Baldwin in rudar Malcolm Pipland vkrcana na angleški pomožni križarki Cromwell II., ki je krizarila po Indijskem oceanu med Indijo in Afriko. Se ve, da je bilo dolgačas na ladji. Vsak dan se ravno niso bojevali. In ubijali so čas, da so si pripovedovali to in ono. Tudi na nekdanje morskorožbojnik je nemalokrat nanesel pogovor, ki so svoje dni tu prežali na ladje, ki so polne zlata in dragocenosti plule v Evropo.

Dva Angleža se odpravita iskati zlato nekdanjih morskim razbojnikom.

Celo skladišče. Vse samo zlato. In kaj ti pomaga zlato, če ga ne moreš vrednotiti.

Da, zlato je tu, samo kako z njim v svet? Kaj ti pomaga suho zlato, zlatniki, daleč od sveta, na samotni skalnati obali na Madagaskarju ob razbesnelem oceanu.

Počakala sta, da se je umirilo morje, in sta odplavalata z nekaj zlatniki do šotorov. V nekaj dneh sta na ta način odnesla dokaj zlatnikov od zakladov. Sklenila sta, da gresta med ljudi in si kupita nov čoln.

Zlato bode v oči... Seveda so padli stari zlatniki v oči. Jih je že imela oblast na Madagaskarju. Na Madagaskarju so gospodarji Francozi. Njih zakon pravi, da je vsak zaklad na Madagaskarju last francoske države, najditelj dobi le najdenino.

Francozi so rekli, da je zaklad njihov.

In tako sta seveda morala izdati, kje je zaklad. Francozi so ga seveda takoj spravili v glavno mesto otoka v Tenanarivo. Pravijo, da je prišel kaj prav Francozom zaklad, ker so bili že precej v škripah in na tenko z denarjem zaradi vojskovanja v Alžiru.

Dobila sta le najdenino. Pa je tudi to bilo dovolj.

Angleža sta seveda dobila le najdenino, ki jima jo določa francoski zakon. Zaklada pa je bilo toliko, da sta oba Angleža ob sami najdenini zelo, zelo bogata in da imata denarja dovolj, če ne celo preveč.

TONE POPOTNIK

Edith Piaf

Edith Piaf — najbolj znana francoska pevka — se je zopet vrnila v Pariz. Za to priložnost so ji Parizani pripravili slavnostni večer v največji dvorani «Olympia», udeležili pa so se ga mnogi igralci, igralke, pisatelji, slikarji, glasbeniki in drugi. In bil je to za Edith Piaf zopet nov uspeh, za Parizane pa izreden umetniški dogodek.

Edith Piaf, ki je zaslovela po vsem svetu s svojo pesmijo «La vie en rose», tudi tokrat ni nastopila sama. Pripeljala je s seboj iz Amerike, kjer je zadnji dve leti nastopala v največjih gledališčih in koncertnih dvoranah, tudi pevca Martina Felixa, bivšega pristaniškega delavca, ki je z njeno pomočjo osvojil srca Parizanov in si zagotovil nadaljnjo kariero.

Pariski časopisi so se naslednjega dne takole izrazili o večeru in posebnosti nastopa Edith Piaf: «Ko smo poslušali njeno novo pesem 'Množica', smo pozabili, da stojimo pred nami majhna, drobna, niti več mlada niti lepa ženska. Za nas je bila samo Edith s svojim glasom, ki nas je zopet prevzel in očaral in ki nas je navdušil, kot nas je v preteklosti že tolikokrat.»

«Edith je na svetu samo ona», so pisali drugi časopisi, «in lahko smo ponosni, da pripada našemu narodu.»

Kdo je pravzaprav Edith Piaf in kako se je povzpela do današnje slave? Če vam bomo povedali njeno življenjsko zgodbo, boste morda mislili, da je izmišljena, oziroma prikrojena tako, da bi vzbudila med ljudmi čim več zanimanja. Vidite, pa ni res.

Edith — njeno pravo ime je Edith Giovanna Gassion — je bila hči brodarja cirkuskega akrobata in neke pevke iz nočnih lokalov. Rodila se je tako rekot na ulici, ker so bili starši brez stanovanja. Ze dva meseca po rojstvu je mati izginila in zapustila jo moža in hčerko v največji revščini. Otroka je vzela k sebi neka teta, ki na je bila velika pijanka. Zato je tudi otroka namesto z mlekom hranila ze

ZOPET V PARIZU PEVKA EDITH PIAF

Njeno presenetljivo življenje - Iz Amerike je pripeljala bivšega pristaniškega delavca, ki je z njeno pomočjo osvojil Parizane in si zagotovil kariero

lo pogosto z vinom. Deklece je bilo zato zelo slabo razvito, šibko in bolešno. Morda bi bila celo umrla, da ni prišla ponjo druga teta, ki je očetu obljubila, da bo skrbela za deklico, kot bi bila njena hči. Toda Edith je nastopala iz dneva v dan bolj slabotna in nekega dne je izgubila vid. Teta — lastnica neke javne hiše, ki pa je bila v bistvu dobra ženska — je storila vse, da se je deklica vrnila v dan se je zdravstveno opomogla. Bilo ji je 14 let

in še sanjalo se ji ni, v kakšni hiši pravzaprav biva in kdo so prijazne gospodične, ki so ji nosile vsak dan sladkarij — ko je prišel ponjo oče. Dobil je tudi zanjo službo v nekem cirkusu, toda kmalu sta bila oba na cesti. Tedaj sta se lotila prepevanja po cestah. Oče je igral na kitaro, mala Edith pa je s svojim otonim, globokim glasom prepevala popevke, ki so vzbujale v ljudih usmiljenje, naklonjenost in simpatijo. Edith je tedaj prvič spoznala,

kaj je ljubezen. Zanosila je in postala mati, ko ji je bilo komaj 15 let. Oče je kmalu po rojstvu umrl, toda to doživetje je zapustilo na Edith neizbrisne sledove večne žalosti in muke.

Ko je nekega dne pela, vsa neboljena in zmurjena na pariski ulici, jo je zazapazil lastnik nočnega lokala Louis Leprie. Povabil jo je, naj se predstavi zvečer v njegovem lokalu prav tako oblečena in zapoje isto pesem. Prisla je in zapela. Bil je to njen prvi trijumf in kmalu je Edith zaslovela ne samo v Parizu in Franciji, temveč po vsem svetu.

Francoški pevci Yves Montand, Gilbert Becaud, Eddie Constantine in Jacques Pills se morajo Edith Piaf zahvaliti, če so kot pevci tako zasloveli; saj jih je ona odkrila in predstavila pariski publiki, kot je tokrat napravila tudi z mladim Martinom Fellom.

Ta «večno otožna in zgrenjena» pevka je zaslužila v svoji karieri na stotine milijonov frankov, največ od teh morda v Ameriki, kjer so Američani nad njenim petjem naravnost ponoreli. V času njenih gostovanj v največjih newyorških dvoranah so prodali samo v New Yorku in nekaterih drugih večjih mestih Združenih držav Amerike okrog 5 milijonov gramofonskih plošč z njenimi popevkami. Tudi danes je Edith vezana na največje newyorško gledališče s pogodbo, ki je veljavna do leta 1960.

Pika piše

Dragi Primorski!

Ben, ki so tiste slike ses Otročjeja rajanja? Tolko sem čakala, da se bom anka mene vidla v Primorskemu, na, in na zadnje pa ni nič!

Prov mu stoji, tistmu Fickatu, ko so se anka ses z nim sprijeli! Zda vidim na njegovi koži, kako je, kadar se kašmaju kaj reče. Anka v eni soli so rekli, da je forte velik greh, če se bere Primorskega, in masma da je tisto smrtin, katero piše Ficko. Zda je udobit tisto, karke je iskali! Sem zmerom rekla, da ima on forte spicast jezik in da zasopata vse od kraja! Ma on je zabit, in zabiti bo bil zmerom! On neko misli, da se siher pove anka tisto, ki je resnica. Mene naj pogleda, ko tako forte vsaaga pohvalim in mene zastraen tega vsi spoznavajo. Resnica zmerom boli, masma, če tisto ni narbol lepo! A za dijake je Ficko ta narbol pohujšlivi!

Kako se je zgodilo ses Fegicom, precdnikom od vseh betegarjov, ki so ga nekoč od stauli, zastraen tega, ko je povedal, kado ki je kriv za našo Mišerjo. Če bi lepo dral saj jezik od zad za zobami, bi se naprej bil precdnik.

So misleni ja, Boluncani, da bojo nekoč spustili pusta v strato Sjero, ma jim ni ratalo. Gilih tako, kakor A Mery Kancom! In anka Boluncani so se zgovarjali na vreme; anci, na burjo! Ma ni miga tako, kakor so oni misleni! Morejo bit glauce, magari nemske, in gnar! In zato so pole lepo naprauli, kakor so vre Nonoti od njih delati ses pustam, in so ga zažgali. In pole so brali Testa ment in so se smejali in zalujoci Ostali so se pei jokali. In je zapustil sojo Udovo in soje otroke, kakor u Šcedni. Segurno se je anka Pepi scenca forte jokali!

So se menle tri strine: «Ste vidle a, kako je vse na ambot začelo slabo vreme in deš? Za givno zastraen tistga, ko so sprauli pred sodnijo enga škofja.» «Ja, ja! In anka grmet je začeno in bliskati. Jej, jej, kaj do ses tega? Saj bojo nas vse po gubili!» «Ma boste vidla, da bo vse prov, saj so obliubi za nas forte dosti milijardov, in da bojo ses njimi od prauli mišerjo!» «Ja, ma ne vele, komaj ces sedem let!» «Speta, speta mas, da zrase trava!» «Ma če so obliubili!» «Eh, kolko botov so vse obliubavali!»

Te pozdravla

Pika Ykan.

GRAFOLOG ODGOVARJA

TRIGLAV MOJ DOM. V življenju boste imeli več uspehov, če se ne boste nad malenkostmi predolgo za-

Jadransko morje pod namirni je

drževali in hoteli pronikniti tudi najmanjši stvari do dna. V zasledovanju nepomembnosti namreč izgubljate na času, katerega morete koristne uporabiti. Najdite zadovoljstvo v samem sebi. Lepo je, da hrepente k višjemu, vendar bodite zadovoljni tudi z vsakdanjostjo.

ONTARIO. Karakter vašega znanca se nima zaključnega kroga. Nova okolja so vzrok, da je njegova no-

Predn predm 16 stori, mi de roblu, proim

tranjost še prevelikokrat igrača čustev prihajajočih od vesepovod. Razumljivo je, da se temu primerno zrcali tudi njegovo razpoloženje, katero dostikrat niha med optimizmom in pesimizmom. S svojo materialno podlago se ni zadovoljen, zaradi česar išče boljših izhodov. Ni dvoma, da je to stanje ustaljevanja samo prehodnega značaja, ter bo delo glede na njegovo vztrajnost imelo pozitivne sadove. Od vaših stalnih sugestij je precej odvisna uspešnost njegovega napredovanja.

PLAVI METULJEK. Trenutno se nahajate v položaju, iz katerega si boste najlaže pomagala z lastnimi

Ko je čuvstva, misla do ro

močni in ne čakajte rešitve od strani drugih. K delu morate pristopiti z močno voljo, kajti delo vam bo prineslo rešitev težav. Zdi se mi, da to ne bo težko, kajti v vaši notranjosti ste že preboleli željo po samotarnosti. V najkrajšem času se boste otresla pretirane miru in rezerviranosti. Oboje je nastopilo zaradi srazočarjanja nad prvimi koraki v življenju.

NE OKLEVAJ. Vaša notranjost je še velika ugan-

ka. Vendar boste z realnejšim načinom mišljenja mogli to razbujajočo to prvo v upanju

priti tudi temu problemu do dna. Imate smisel za lepo in moderno; reproduktivna umetnost vam ni tuja. Vsekakor pa morate ločiti umetnost od klca. Ne bodite preko mere sentimentalni. Čimprej se izmotaite iz obrote vašega flegmatičnega temperamenta. Enako se otresite fatalizma. Ste povsem normalna oseba in ne vidim vzroka, da ne bi tudi vi mogli vzeti usodo v svoje roke in postati svoje sreče kovač. Izpolnjevati se morate in postavljate si dosegljive cilje. Preveč ste zadržani in stopate oprežno tudi tam, kjer ni treba. Zato vas drugi prehit.

XY 18. Včasih ste ljubezniva, drugič pa pretirano trdosrdna; pri tem ne delate razlike med seboj in dru-

je mogoče kmalu ro

gimi. Najti morate pravilen, umrjen odnos do okolice. Brzdati morate tudi svoj nemir in iz tega izvirajoče nečakanost. Pri delu bodite bolj dosledna. Psihične depresije, katere občutite od časa do časa, nimajo globoke podlage. Tudi za vas je pretirana sentimentalnost samo balast. Ona vam namreč povzroča nesigurnost v vaših odločitvah. Ne smete pa poz

Besede pomenijo:

VODORAVNO; 1. redka spojina žvepla in živega srebra; 7. bolezenski znak; 13. fizičen; 14. usnjena vez, ki spaja razne dele orodja; 15. časovni priložek; 17. posloven, opravljen; 18. sledi strelu; 19. vrsta železne rude; 21. kar ostane no levtivi živali; 22. sigurne; 24. čadasto; 25. pojem iz višje matematike; 26. začudenje se sliopla; 28. dotik z rahlim udarcem, rahel trk; 29. grški bojevoinje; 31. pozivi na zbor; 32. priprivedna pesem; 34. merilo, merjenje; 35. sordocina (popanješevalnica); 37. oert; 39. reka v Afriki; 40. reka v Sibiriji; 42. nespretnost; 43. spajam, spravljam v stik; 45. peta in četrti črka besede pod 59. vdo; 46. prevozno sredstvo; 48. žpanko; 49. ime; 49. stilen; 51. jezero v Sibiriji; 53. nota; 54. prebivalce na otoku; 55. bojni kile; 57. ljubezenski, čustveni pesnik; 59. častnik; 62. prebivalce južne Afrike; 63. izbran, odlicen; 65. majhen lok; 66. de la; 67. avtomobil; 68. opevajevala; 69. japonski denar; 70. namizni; 71. tarifa; 72. namizni; 73. zeljavalec.

bruslen; 74. močvirjen; 75. mersajase.

NAVPIČNO. 1. indonezijski otok; 2. glinen; 3. ne znam; 4. vas pri Gorici; 5. torej po pri-morsko; 6. števniki; 7. sosedni koti; 8. otok na Jadranu; 9. raj; 10. nerazsvetljen; 11. stališ; 12. navjalen; 13. redka kemična prvina; 14. vrsta pi-salve; 16. premočgovnik v Dal-maciji; 17. priča, kdor nastopa z dokazi; 18. zavarovalna listi-na; 20. celotnost obsegajoči; 22. kmečka posoda; 23. osebni zaimek; 26. nezahteven; 27. iz-dovalovec verig; 30. spanje; 31. sorodnik; 33. orodje za kop; 36. oblika pomožnega glagola; 37. mesto v Liki; 38. ves po srbsko; 41. bojevnik; 43. kriv-ljen; 44. živalska koka; 47. za-bodem, sunem v kaj; 49. majh-no bodalo; 50. prebivalce afriške pokrajine; 52. spoj dveh kovin; 54. zavijalen, za pakira-nje; 56. rdečkast, zlat (za vi-no!); 58. vrsta čaše; 60. druga in tretja črka besede pod 17. navp; 61. kamen, ki ga upo-rabljaajo v medicini, kozmetiki; 64. nedoločni zaimek; 66. hu-mor; 67. del voza (mazož); 70. neumen; 72. povratni zaimek; 73. beseda pod 32. vod. narobe.

RESITVE KRIZANKE
IZ PREJSNE ŠTEVILKE
VODORAVNO: 1. odloki,
zavorenave; 17. srobot;
Igor; 19. sekali; 20. Lukav;
22. Delca, 24. mutec, 25.
26. deček, 28. natis, 30.
31. čin, 33. nakit, 35. ril;
37. kar, 38. imam, 40. nise;
42. koder, 44. no, 45. bas,
nifen, 49. Saladin, 51. oho;
53. kazen, 55. rko, 56. po-
62, 59. len, 61. cel, 62. C.
63. cinik, 65. gjenj, 67. ki.
70. Sap, 72. mulat, 74. pag;
76. vez, 77. trog, 79. Habib,
delam, 83. SG, 84. lisak,
vitelec, 88. robljen, 90. anil;
92. Nero, 93. vojila, 94. na-
sovalce, 95. Oregon.

NAVPIČNO: 1. ostiči,
družim, 3. lok; 4. obad, 5. A-
ven, 6. Itacan, 7. zid, 8. Ag-
9. volar, 10. erotik, 11. os,
vem, 13. akut, 14. natok,
elegan, 16. Ciceron, 21. ni-
kini, 23. silos, 27. kisik, 29.
32. nabob, 34. tet, 35. i-
celer, 36. kakek, 38. 41. 42.
43. kakek, 46. sodim, 48. le-
lep, 50. doliv, 52. lenuh,
Nenad, 56. postlan, 57. ok-
na, 58. žilav, 60. Niger, 64. a-
bina, 66. jalovo, 68. vese-
69. izgnan, 71. posip, 73.
tel, 75. Tabor, 78. tali, 80.
re, 82. Mile, 85. kiti, 87. k-
89. Lig, 91. no.

ON JE I BONJEMU ZA VRAGA I
PRIMATE GA I
TUDI SKOZI OKNO
PRIHAJAJU I TO
PA JE RES PA-
SENECENJE I

DOBRO I KER STE MI ZA-
PALI VEE I ZHODE, PO-
GLEJTE KAKO I
UTREM DOT I SVO-
BODO I

MEDTEM V SOBI PALA-
CE
KDO VI I
JE TOM VE
GOVORIL I Z
GUVERNER-
JEM I

TISOČ MED-
VEDOV I KAJ
SE DOGA-
JA I

OJEJ I
TOMA SO
UJELI I

SINKO, HOČES RECI I
DA
GA SKUSAJO UJETI I
SAM VES, KAKO
JE TO TEŽAV-
NO I

NAJ BO KOT
DRAVTE VI I
TODA GREM
POGLEDAT I

MEDTEM ...

TEPCI I PUSTILI STE,
DA JE UŠEL I TODA POL-
KOVNIK I
SAJ JE HUB-
SI KOT TI-
GER I

NA TO STRAN JE ŠEL I DESET
MOZ I MANO I OSTALI PA NAJ
PREIDEJO VSO PALAČO I

SI VIDEL
VELIKEGA
TOMA NA
TEJ STRA-
NI I

N...E.... GOSPOD
'NIKO-
GAR NISEM VIDEL I

UŠI ZA MANO I VERJETNO
JE ŠEL V DESNO
KRILLO PALAČE I

ODHAJAJ
TVOJO VLO-
GO SI DOBRO
ODIGRAL
VOJAK I

Iz naših krajev

Današnje zborovanje kmetovalcev našega področja ita malodane cilje in namene, ki bi jih lahko združili v nekaj točkah.

1. Ugotovitev današnjega stanja našega kmetijstva.

2. Doseženi uspehi.

3. Nizpolnjene obveznosti.

4. Načrti za bodočnost.

Upravičenost tega zborovanja vidimo v več razlogih. Mnenja smo, da so prav neposredni obdelovalci najbolj upravičeni izreči svoje mnenje glede stanja in možnosti razvoja vseh vej kmetijstva.

Ob tej priliki mislimo izreči priznanje vsem onim predstavnikom oblasti, ki so dali svoj prispevek za naš redni kmetijski proizvodnjo na našem področju. To priznanje naj gre tudi onim kmetovcem, ki so s svojo podjetnostjo dokazali, da zauparje v zemljo ni osnovo na trhlju temeljnih.

Naše kmetijstvo je v po-vojni dobi doživelo razmah. S tratorje smo dosegli lepe uspehe. K temu razcvetu sta pripomogla podjetnost našega kmeta in državni prispevek. Razne vinske razstave so vzbudile zanimanje naših kmetov in jih spodbujale k tekmovalstvu za izboljšanje kakovosti in povečanje količine pridelkov. Ni smo pa s tem dosegli viskha

Tudi v živinoreji zaznamu-jejo uspehi, ki so si

bo zahtevala od nas stroko-om usposobilnost, če ho-emo, da bomo vzdržali v hu-di konkurenci. Ojačati mo-ramo vsako proizvodno pa-nogo.

Bodočnost bo postavila pred nas celo vrsto nalog, katere bomo morali sproti reševati. Pri reševanju vseh problemov je nujno, da so delujejo izvoženji predstavi-ki kmetov, ki bodo ščitili interese našega kmetijstva.

Danes naši kmetije še nima-jo svojih predstavnikov v nobenem organu.

Današnje zborovanje še enkrat postavlja zahtev po predstavništvu v vseh uradnih organih in komisijah, ki se ukvarjajo s kmetijskimi problemi. Le strujen glas vseh prizadetih kmetovalcev je porok za nadaljnje uspe-He.

Ne pozabimo, da odkar ob-staja človeški rod, velja re-čica, ki pravi: «Le v slogi je moč!»

INŽ. JOSIP PEČENKO

SOVODNJE

Prejšnjo nedeljo se je lepo število sovodenjskih neposred- nih obdelovalcev zbralo na

kujujega, se vedno laesne oblo-ge.

Tudi vrst je v obupnem sta- nju. Na njem je polno kame- nja, tako da se otroci ne bo- do mogli igrati, ko bo nasto- pilo lepše vreme. Res ne ve- mo, kaj čakaajo z njegovo ure- ditvijo. Vsekakor bi želeli, da bi okvare in nedostateke v vr- tu čimprej popravili, tako da ne bu škoda še večja!

JEZERO

Več kot en teden po pust- nem toroku, to je po dnevu, ko je zapadel zadnji sneg, na- prišlo v našo vas nobeno vo- zilo iz Bazovice. Pot je bila namreč zasuta s snegom, in si- cer takoj v začetku, kjer ste odcepi od glavne ceste pri Ba- zovici, tako da je bil vsaj pre- hod onemogočen. Kakšna pa je pot sama na sebi, sme v našem dnevniku že večkrat pisali. Le redko kdo se upa po njej s svojim vozilom, sa- tvega, da kar koli potomi. Kdo se bo tržasko občina odločil, in ceste vsaj za silo popravilni. Nekaj smo siliali, da so bili že pripravljene načrti, poten- pa je spet vse padlo v pozab- bo. Menimo, da je skrajni čas, da se pot popravi, kajti raz- gledni stolp nad vasio, ne bo

pečanje proizve inflemla
ta za tebojšanje goveje
crede.

Med dosežene uspehe lah
ko uvrstimo tudi zakon, ki
predvideva izplačevanje po
kojnine kmetom. Kmetije,
ki doslej niso imele nobene
ga poročila za dohodnost,
lahko danes bolj zaupljivo
glejajo na prihodnost. Ta u
krep bo imel nedvomno ve
lik vpliv tudi na naše mila
dino.

Nasteta dejstva predstav
ljajo le večje uspehe, ki se
tčejo vseh kmetovalcev ne
glede na njihovo pripadnost
tej ali oni organizaciji.

Ne nameravam natevati
na tem mestu vsakodnevne
ga delovanja Kmečke zveze
in Zveze malih posestnikov,
ker bi lahko marsikdo oče
nil te besede kot hvaležanje
lastnega dela.

Z zadovoljstvom ugotov
ljamo, da je tudi predsed
nik Tržaške zbornice za tr
govino, industrijo in kme
t

nih cenah za vse kmetovalce,
ki so ga potrebovali. Nekaj
blaga so dali tudi za srečlov
kmetovalcev v Gradiški,

Isti dan so se sestali tudi
člani vzajemne bolniške bla
gajne. Pregledal so lanskotno
do delovanje, ki je bilo zelo
plodno. Iz poročila je bilo raz
vidno, da imajo v blagajni
396.000 lir. Ta denar so nabi
rali cd leta 1955, ker so kljub
pomoči, ki so jo dajali bolnim
članom, vsako leto nekaj pri
hranili. Lansko delovanje vzja
emne bolniške blagajne naj
bolje ponazarjajo slednje šte
vilke: za zdravilna so potroši
li 230.000 lir, 39.000 lir pa so
plačali babici, nekaj stotak
ov so potrošili za pisarniške
stroške, 24.000 lir pa so izpla
čali tujniku za nagrado. V bol
nišnici se je v lanskem letu
zdravilo 10 članov, specialnega
pregleda pa je bilo deložnih
83 oseb (te stroške plača po
krajinski odbor vzajemne bla
gajne). Izvolili so tudi enajst
članski odbor blagajne ter
tričlanski nadzorni odbor,

vek ugreza do gležnjev. Zelo
li bi, da se tudi ta kos pot
popravi.

BORŠT

Pretekli torek se je mnog
gospodarjev udeležilo sestar
ka, ki sta ga sklicali Kmeč
ka zveza in Zveza malih po
sestnikov. Obravnavali so šte
vilne probleme, ki t'rejo na
še kmetijstvo, posebno zna
manje pa je bilo za vpraša
nje bolniške blagajne in za
vprašanje davkov. Na sestar
ku so tudi sestavili resolucijo
proti pevičanju davkov in j
sedaj vaščani podpisujejo.

»Primorski dnevniki« je ob
javil dopis iz naše vasi, v k
terem je izraženo mnenje, da
pokolališa ni treba širiti in
da, naj bi se z denarjem, ki j
v ta namen na razpolago, r
je popravila oziroma razširi
stara pot, ki vodi nor pokop
lišče. Res je, da nekateri m
slijo, da ppopkališa ni tre

pe, ki bi nedvomno ugodno
vplivali na razvoj našega
kmetijstva. Zakon o bolni-
ški blagajni še ni bil raz-
tegnjen na naše področje.
Tudi o tem bo današnja
konferenca izrekla svoje
mnenje. Ta problem je zelo
občuten in je zamaž vsak
izgovor, ki ima le namen
pokrčiti prave vzroke, zara-
di katerih ta zakon še ni bil
raztegnjen na naše področ-
je.

Ob tej priliki izrekamo tu-
di svojo zaskrbljenost zara-
di dopolnilnih davkov na
zemljišča, ki predstavljajo
veliko breme za naše kme-
tovalce.

Ze več let govorimo o po-
trebi kmetijskih tečajev v
slovenskem jeziku. Nič se
do danes ni naredilo v tej
smerni, oziroma zelo malo. I-
govor, da nimamo strokov-
njakov, ne drži, kajti stro-
kovnjaki so!

Bodočnost je v rokah na-
ših kmetovalcev. Bodočnost
bo zahtevala miade sile z
modernimi pogledi in s
strokovno izobrazbo. Na to
moramo misliti in ukreniti
že danes vse, da ne bo jutri
prepozno. Pomisliti moramo,
komu bodo naši otroci je-
ročili težko pridobjeno in
do danes ohranjeno dediš-
tvo. Ne potrebujemo samo
tečajev v materinem jeziku,
potrebujemo tudi strokovne
sole, v katerih se bo vagajal
nov kmetijski kader.

je bil v naši vasi odprt ob-
novljen in deloma na novo
dozida. otroški vrtec. Toda po
komaj enem mesecu je v vrt-
cu že nič koliko okvar. Tako
je na primer v kuhinji po-
kvarjen električni grelec, v
kopalnici pa ena od vodovod-
nih pip, tako da kljub dvema
grelecema ni tople vode. Ker
ob pečeh niso postavili oblo-
ge, je stena za njimi hudo o-
žgana. Z zidov na hodniku se

držljivost črnih ni venka. I-
da kaj če pride spet kakšno
azijska, samo v hujši obliki?

Glede popravila stez
pckopalnice pa bi omenili t
le: če so že naši otroci
dedje opustili stezo in so ra-
napravili novo pot za pok
rališče, to pomeni, da stez
ki so jo nekdanj uporabljali,
bila primerna. Ne vidimo raz-
loga, zakaj bi se sedaj vr
čali na staro!

Glavni ...
... tople vode kot se

Prejšnjo soboto je prosvetno društvo »Valentin Vodnik« priredilo v prosvetnem domu Prešernovo proslavo. Nastopali so samo domačini, in sicer z recitacijami ter pevsкими in glasbenimi točkami. Poudariti moramo, da nas je predvsem zadovoljilo dejstvo, da je teži programa nosila v glavnem mladina. Ob pogledu na mlade nastopajoče obrazne smo bili vsi zadovoljni in rekli bi, prav ponosni, da imamo v Dolini tako pridne fante in

bili prisotni v dvorani, morali naslednji dan poslušati pridigo v šoli. Mislim, da take pridige niso primerne, še manj pa vsebinsko upravičene. To, da za danes o tem dovolim.

Končno naj še omenimo, da bo v sredo 5. marca ob 20.30 predaval Mario Magajna o svojem potovanju po Turčiji. Predavanje bodo spremljale skiptične slike in bo pravi gotovo zelo zanimivo.

EDVIN SVAB

Koli za trte so že pripravljene... (Foto Magajna)

Bazovica ima zelo lepelo in tudi precej ugodno podnebje. Obkrožajo jo borovi gozdovi in polje z zelo rodovitno zemljo, čeprav je le tenka plast. Če bi jo bilo treba prenesti na karkoli, bi zemlja dala kmetu to, kar je sejal. Morda pa bi bilo priporočljivo, da bi se naši gospodarji oddelili in po vrhovih, ki jih je dovolj

panogo gospodarstva in to posebno sedaj, ko smo na pragu pomladi.

M. P.

Pred nekaj dnevi je prišlo sporočilo iz daljne Argentine, (Sasken) da se načeloma sodeluje domačin Franc Grčič, po domače Zalcetov. Meseca februarja leta 1926 so materini

smrti na domu je odšel po Franc z drugimi Bazovci v Ameriko. Tako so bili v tujini prvi družbi še Franc Rafež (Krauljev), Karel Bernert (Krauljev) in drugi, ki so bili šli iskati kruha čez morje v Ameriko. Medtem ko so v ostali v Severni Ameri- je pokojnik sam odpeljal v Argentino. Po polku je

Sredstvi, ki jih je danes na razpolago ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo, ima Pokrajinsko kmetijsko nadzorništvu v načrtu izvesti sledeče pobude v prid kmečke kosejore:

PRISEPEK ZA NAUKUP EN DAN STARIH

la se marelice (armelin) posebno v prisojnih in zavetnih legah.

Veskrate se o tem v vasi govorijo, toda nihče se ne upa zaupati. Sicer je teh sadnih dreves bi moralo biti množično. Če bi le nekateri zasadiли, to ne bi neslu nikakega dobička.

OPREMA KOKOSNA-KOV
Za racionalno vzrejo

Sucer pa je v vasi kmetijskih strokovnjakov, on bi lahko dajal strokovna navodila za to

ko je zaradi dežja tako

narasla, da se v slapu razliva navzdol po strugi.

